

STORTINGET

Innst. 473 S

(2024–2025)

Innstilling til Stortinget
fra Stortingets presidentskap

Dokument 18 (2024–2025)

Innstilling fra Stortingets presidentskap om endringer i Stortingets forretningsorden

Til Stortinget

Audun Lysbakken (SV)
Hege Bae Nyholt (R)
Ingvild Wettrhus Thorsvik (V)
Rasmus Hansson (MDG)
Kjell Ingolf Ropstad (KrF)

Reglementskomiteen fikk følgende mandat:

1. Bakgrunn

Stortingets presidentskap legger med dette frem forslag om endringer i Stortingets forretningsorden. Forslagene i innstillingen bygger på forslag fra reglementskomiteen. Reglementskomiteens rapport ble avgitt til Stortingets presidentskap 27. februar 2025. Rapporten er trykket som Dokument 18 (2024–2025).

Det har vært praksis for at Stortingets presidentskap det siste året i en stortingsperiode oppnevner en arbeidsgruppe (gjerne kalt «reglementskomité») med mandat til å gjennomgå og eventuelt foreslå endringer i Stortingets forretningsorden. Dette ble forrige gang gjort i 2020, jf. Dokument 22 (2020–2021), Innst. 651 S (2020–2021) og Stortingets vedtak 17. juni 2021.

På denne bakgrunn ble alle partigruppene på Stortinget våren 2024 bedt om å foreslå ett medlem hver til en ny reglementskomité. Stortingets presidentskap oppnevnte 20. juni 2024 de foreslåtte medlemmene. I tillegg ble første visepresident Svein Harberg oppnevnt som leder.

Reglementskomiteen har bestått av følgende medlemmer:

Eigil Knutsen (A)
Linda Hofstad Helleland (H)
Heidi Greni (Sp)
Hans Andreas Limi (FrP)

«Reglementskomiteen skal gjennomgå og eventuelt fremme forslag om innholdsmessige endringer av Stortingets forretningsorden. Det kan blant annet være aktuelt å presisere eller endre reglene i forretningsorden, skrive inn gjeldende praksis eller foreta andre endringer i gjeldende prosedyrer.

Komiteen står fritt til å ta opp de temaer og forslag som den anser hensiktsmessig, men det er ønskelig at komiteen behandler følgende problemstillinger:

- Stortingets behandling av saker som gjelder samiske interesser.
- Fristene som i dag gjelder for behandlingen av statsbudsjettet.
- Representanter som ikke inngår i en partigruppes stilling etter Stortingets forretningsorden.
- Prosedyren for valg til Stortingets presidentskap.

Det er videre ønskelig at komiteen vurderer behovet for justeringer av regelverket for å tilrettelegge for økt bruk av elektroniske verktøy som følge av digitalisering av den parlamentariske saksbehandlingen.

Komiteen skal levere sin rapport til presidentskapet innen mandag 3. mars 2025.»

2. Høring av rapporten og konsultasjon med Sametinget

Rapporten fra reglementskomiteen ble 6. mars 2025 sendt på høring til partigruppene på Stortinget. Videre ble Sametinget invitert til å uttale seg til rapportens kapittel 8 om Stortingets behandling av saker som

gjelder samiske interesser. Frist for innspill ble satt til 8. april 2025. Presidentskapet mottok skriftlige uttalelser fra Fremskrittspartiets stortingsgruppe og Sametinget.

Fremskrittspartiets stortingsgruppe ga uttrykk for at de støtter endret frist for innlevering av representantforslag og saker fra regjeringen til behandling i vårsesjonen fra 10. april til senest siste møtedag i mars. Videre støtter de en prøveordning med lederdebatter i Stortinget en dag i halvåret. De vil videreføre dagens praksis for behandling av saker som gjelder samiske interesser, og ønsker ikke å formalisere denne i forretningsordenen.

Når det gjelder budsjettbehandlingen, støtter Fremskrittspartiets gruppe nye frister for budsjettbehandlingen, men vil at dagens ordning med mulighet for å kunne fremme løst forslag til rammevedtak i salen på debattdagen opprettholdes. De støtter ikke forslag fra Høyre og Arbeiderpartiet om å utrede nytt budsjettregelverk med endelig votering over to alternative forslag til rammevedtak med flest stemmer ved første gangs votering. Hvis dette likevel blir vedtatt utredet, mener Fremskrittspartiets gruppe at alle partier må bli involvert i utforming av mandatet og utredningsarbeidet.

Sametinget ga uttrykk for at reglementskomiteens framstilling av konsultasjonsplikten overfor samene er god, men påpeker at den ikke beskriver nærmere hvordan konsultasjoner skal gjennomføres. Sametinget mener det er flere eksempler på saker i Stortinget som er blitt behandlet uten at Sametinget har blitt konsultert, og oppfatter at den samlede prosessen i regjering/forvaltning og Stortinget ofte ikke overholder konsultasjonsforpliktelsen.

Sametinget mener det vil være hensiktsmessig å etablere mekanismer som styrker samvirket mellom Stortinget og Sametinget. Dette kan ifølge Sametinget gjøres ved at Sametinget selv får et klarere ansvar for å være informert på alle beslutningsnivåer i saker, slik at Sametinget kan ta initiativ til at Stortingets komiteer engasjeres på en måte som ivaretar konsultasjonenes hensikt.

Et konsultasjonsmøte mellom Stortingets presidentskap og Sametinget ble gjennomført 28. april 2025. I omforent protokoll fra konsultasjonene oversendt Stortinget fra Sametinget 22. mai 2025 heter det:

«Det var felles forståelse om at det i forretningsordenen ble tatt inn beskrivelser av hvordan representanter for berørte samiske interesser blir involvert der Stortinget overveier vedtak som påvirker samiske interesser direkte. Videre var det felles forståelse om at Stortingets administrasjon i dialog med Sametingets administrasjon skal se på en løsning for å sikre Sametinget tilgang til et kontor på Stortinget med mulighet for tilstedeværelse.»

3. Forslag fra reglementskomiteen

3.1 Oversikt

Reglementskomiteen foreslår både innholdsmessige og språklige/tekniske endringer i Stortingets forretningsorden. I tillegg har komiteen forslag og anbefalinger som gjelder praksis og rutiner knyttet til det parlamentariske arbeidet på Stortinget.

I sitt arbeid har reglementskomiteen prioritert følgende temaer:

- Fremsettelse og behandling av representantforslag.
- Mulige tiltak for å gjøre debattene i salen mer engasjerende.
- Ulike sider ved behandlingen av saker i fagkomiteene.
- Fristendringer for å legge til rette for en mer forsvarlig budsjettbehandling.
- Stortingets behandling av saker som gjelder samiske interesser.
- Konsultasjoner i Europautvalget.
- Endringer i forretningsordenens regler om hvordan Stortinget konstituerer seg som følge av ny valglovgivning.
- Riksrevisjonens forvaltningsrevisjoner, jf. Dokument 8:14 S (2024–2025), representantforslag fra Carl I. Hagen.
- Språklige og tekniske endringer i forretningsordenen.

I det følgende presenteres reglementskomiteens forslag uten at det er presisert hvilke forslag som er enstemmige, og hvor komiteen er delt i et flertall og et mindretall. Det fremkommer derimot i presidentskapets merknader i punkt 4 nedenfor der hvor det er relevant (punktene 4.3.2, 4.6.2 og 4.6.3).

3.2 Fremsettelse og behandling av representantforslag

De senere årene har det vært en økning i antallet fremsatte representantforslag, herunder forslag om at Stortinget instruerer regjeringen, såkalte anmodningsforslag.

Reglementskomiteen mener det er viktig å sikre at økningen ikke medfører at betydningen av Stortingets vedtak blir undergravet. Selv om anmodningsvedtak ikke er rettslig bindende for regjeringen, er det viktig å hegne om den funksjonen de har som bindende politiske instruksjoner fra Stortinget til regjeringen.

Retten til å fremsette representantforslag er en sentral demokratisk rettighet og et viktig parlamentarisk virkemiddel, og reglementskomiteen har derfor ikke vurdert å gjøre endringer i forretningsordenen som begrenser representantenes rett til å fremme slike forslag i

seg selv. Reglementskomiteen foreslår imidlertid å fremskynde fristen i forretningsordenen § 47 tredje ledd til siste møtedag i mars. En fremskyndelse av fristen vil etter komiteens syn kunne bidra til at flere forslag fremmes i rimelig tid før forhandlingene avsluttes før sommeren, og dermed også medvirke til at komiteenes behandling av saker blir jevnere fordelt utover sesjonen. Komiteen mener at fristendringen også bør gjelde for kongelige proposisjoner og meldinger fra regjeringen, samt interpellasjoner, men understreker samtidig at bestemmelsen ikke er til hinder for at saker legges frem etter fristen, eller at komiteen kan avgi innstilling i en slik sak.

Reglementskomiteen foreslår i tillegg at det utarbeides en veileder for fremsettelse og behandling av representantforslag, som kan bevisstgjøre representantene om viktigheten av å bruke forslagsretten på en veloverveid måte. Et forslag som viser hvordan en slik veileder kan se ut, er inntatt som vedlegg til rapporten.

3.3 Debattene i salen

Reglementskomiteen har drøftet ulike tiltak som kan gjøre debattene i salen mer dynamiske og engasjerende. Dette er på bakgrunn av en utvikling der representantene arbeider på en annen måte enn tidligere, og hvor den politiske meningsutvekslingen ofte blir flyttet til vandrehallen eller til andre arenaer, slik som sosiale medier, presseutspill, TV-sendte debatter osv. Når det gjelder debatten i ordinære saker, vil reglementskomiteen oppfordre partigruppene til å gå gjennom sine rutiner for å sikre at et gitt antall representanter til enhver tid er til stede i salen under debattene, og vil særlig peke på at fagkomiteene så langt det er mulig bør stille fulltallige når sakene de selv har forberedt og avgitt innstilling om, tas opp til debatt. Reglementskomiteen foreslår videre at forslagsstiller eller representant for denne/disse rutinemessig settes opp på talerlisten etter saksordfører ved behandlingen av representantforslag, og foreslår at det tas inn et tillegg i forretningsordenen § 51 andre ledd.

Reglementskomiteen mener også at det kan være grunn til å se nærmere på innretningen på den muntlige spørreperioden. En mulighet kan være å tildele en «tilleggs-kvote» på andres spørsmål, uavhengig av partistørrelse.

Reglementskomiteen har ellers sett med interesse på ordningen de har i den svenske Riksdagen med partiledersdebatter, der Riksdagen diskuterer aktuelle temaer. Reglementskomiteen foreslår å innføre en prøveordning i Stortinget med avholdelse av en slik «lederdebatt» inntil én gang i halvåret. Reglementskomiteen mener det bør være de parlamentariske lederne som deltar, eventuelt partilederen der denne sitter på Stortinget, i tillegg til statsministeren.

3.4 Alternative votingstidspunkt

Reglementskomiteen har vurdert et forslag fra stortingsrepresentant Erlend Wiborg om å skyve votingstidspunktet til morgenen dagen etter at en sak har vært debattert. Etter reglementskomiteens syn er dagens ordning med voting til faste tidspunkt vel innarbeidet hos representantene og i partigruppene. Reglementskomiteen mener også at det vil kunne være uheldig at det går lengre tid mellom debatt og voting. Å flytte votingstidspunktet til møtestart vil i tillegg kunne bidra til at færre representanter er til stede i salen etter at votingen er gjennomført for dagen. Komiteen har derfor ikke gått videre med forslaget.

3.5 Arbeidet i fagkomiteene og ansvarsdelingen dem imellom

Reglementskomiteen har sett på ulike sider av arbeidet i fagkomiteene og har også vurdert om det er grunn til å endre ansvarsdelingen mellom fagkomiteene.

Reglementskomiteen mener dagens regel om at komitémøter som hovedregel er fysiske, samtidig som fagkomiteene avgjør om det skal åpnes for digital deltakelse i det enkelte tilfellet, bør videreføres. For å sikre en forsvarlig og mer enhetlig praktisering av hybride møter i komiteene foreslår imidlertid reglementskomiteen å presisere i forretningsordenen § 25 at digital deltakelse må skje uten at utenforstående får tilgang til eller kan følge med på møtet.

Reglementskomiteen vil understreke at representantene har møteplikt både i plenum og fagkomité med mindre de har gyldig forfall. Dette gjelder alle deler av komiteens arbeid, og reglementskomiteen understreker at det er viktig at representantene er bevisste på plikten til å delta i alle deler av komitéarbeidet.

Reglementskomiteen foreslår videre å justere ordlyden i forretningsordenen §§ 27 og 27 a, blant annet slik at terminologien «komitéhøringer» erstattes med «muntlig høring» og at «skriftlige høringsinnspill» erstattes med «skriftlig høring». Formålet er å bringe begrepsbruken som faktisk benyttes, og å forhindre forvirring om de ulike høringstypene. I tillegg foreslår komiteen å integrere gjeldende § 27 a i § 27, for å synliggjøre at de to høringstypene må sees i sammenheng.

Reglementskomiteen er kjent med at en del komiteer ikke overholder den fristen den selv har satt for avgivelse, men i stedet benytter seg av muligheten til å be om presidentskapets samtykke til utsatt frist. Reglementskomiteen viser til at avgivelsesfrister er viktige for planleggingen av saksavviklingen i Stortinget, og også gir nyttig informasjon til forvaltningen, organisasjoner og øvrig publikum som ønsker å følge behandlingen av

saken. Reglementskomiteen oppfordrer komiteene til å respektere fristene så langt det er mulig.

Reglementskomiteen mener dagens ansvarsdeling mellom fagkomiteene fungerer godt, og foreslår følgelig ikke endringer i den fordelingen som følger av forretningsordenen § 14. Imidlertid foreslås det å gjøre enkelte mindre justeringer i ordlyden i bestemmelsene som regulerer arbeids- og sosialkomiteen, familie- og kulturkomiteen og næringskomiteen.

Reglementskomiteen har vurdert et forslag fra komitérådene i Stortingets administrasjon om å etablere en hjemmel i forretningsordenen for teknisk gjennomgang av lovforslag med ansvarlig departement, inspirert av en ordning de har i det danske Folketinget. Reglementskomiteen kan ha en viss forståelse for ønsket om å kunne invitere embetsverket til komiteen for å gjennomgå større lovproposisjoner. Samtidig er komiteen av den oppfatning at forslaget reiser noen prinsipielle og praktiske problemstillinger, som gjør at komiteen ikke går videre med det.

3.6 Budsjettbehandlingen

I reglementskomiteens mandat er komiteen særlig bedt om å vurdere fristene som i dag gjelder for statsbudsjettet. Bakgrunnen for mandatpunktet er at manglende overholdelse av fristene for budsjettbehandlingen har vært et tilbakevendende problem de senere år. Reglementskomiteen har i tillegg mottatt et forslag fra stortingsrepresentant Jan Tore Sanner om å innføre en ordning med alternativ votering over forslag til budsjettvedtak, dersom ingen forslag har fått flertall.

Reglementskomiteen har vurdert en rekke tiltak for en mer hensiktsmessig gjennomføring av budsjettprosessen. Reglementskomiteen mener at fristene i forretningsordenen bør tilpasses til hvordan dagens virkelighet med mindretallsregjeringer påvirker budsjettbehandlingen. Dette vil etter komiteens syn legge bedre til rette for at fristene overholdes, noe som igjen vil bidra til å gjenopprette nødvendig forutsigbarhet i budsjettprosessen.

Reglementskomiteen foreslår på denne bakgrunn følgende endringer i forretningsordenen § 43:

- at fristen i § 43 tredje ledd for avgivelse av finanskomiteens innstilling utvides fra 20. november til «innen utløpet av november»
- at fristen i § 43 sjette ledd for Stortingets behandling av fagkomiteenes budsjettinnstillinger utvides fra 15. desember til «siste møtedag i desember»
- at det innføres en ny bestemmelse i § 43 sjette ledd om at oversittelse av fristen for Stortingets behandling av finanskomiteens innstilling medfører en tilsvarende utsettelse av fristen for stortingsbehandling av fagkomiteenes budsjettinnstillinger, slik

at det i så fall må avholdes ekstraordinært stortingsmøte etter siste ordinære møtedag i desember.

Reglementskomiteen har vurdert om og i hvilken utstrekning det eventuelt bør være adgang til å fremsette forslag ved behandlingen av finansinnstillingen, det vil si å fremme såkalte «løse forslag» i salen i finansdebatten. Reglementskomiteen foreslår at forslag til rammevedtak ikke kan fremsettes med mindre forslaget er ment å rette opp en klar feil i den avgitte innstillingen eller forslaget fremsettes av en representant som ikke er medlem av en partigruppe.

3.7 Stortingets behandling av saker som gjelder samiske interesser

Reglementskomiteen har vurdert Stortingets behandling av saker som gjelder samiske interesser. Komiteen ser at det kan oppstå tilfeller der statens plikt til å konsultere samiske interesser medfører at Stortinget må sende saken til regjeringen for å forestå konsultasjoner før avgjørelse treffes. Eventuelt kan Stortinget selv involvere de berørte samiske interessene i sin saksbehandling, før det treffes visse typer vedtak. Reglementskomiteen foreslår at dette reguleres i en ny bestemmelse i forretningsordenen, ny § 27 a.

3.8 Stortingsinitierte forslag

Reglementskomiteen foreslår at forretningsordenen § 31, som regulerer komiteenes innstillinger til Stortinget, endres, slik at den samsvarer med gjeldende praksis. Det bør fremgå av bestemmelsen at presidentskapet og/eller fagkomiteene i enkelte tilfeller avgir innstilling med lovforslag, uten at et lovforslag som sådan er grunnlag for innstillingen. I samsvar med praksis mener komiteen at dette må begrenses til tilfellene der saken inneholder et lovutkast som først er mottatt av Stortinget, og som deretter er referert til komitébehandling eller behandling i Stortingets presidentskap, og til presidentskapets initiativrett om saker som ligger under dets ansvarsområde.

3.9 Konsultasjoner i Europautvalget

Reglementskomiteen har vurdert et forslag fra Rødts stortingsgruppe knyttet til regjeringens konsultasjoner i Europautvalget, jf. forretningsordenen § 17. Rødt mener blant annet at regjeringen bør informere om EØS-relevante EU-rettsakter på et tidligere stadium i beslutningsprosessen, og at dialogen mellom regjering og storting bør ha form av reelle konsultasjoner – og ikke ha en ren informasjonsfunksjon, slik som tilfellet er i dag.

Reglementskomiteen er enig i at ordlyden og intensjonen i bestemmelsen kan tale for at Europautvalget i

større grad bør benyttes til diskusjoner om det materielle innholdet i slike rettsakter – før forhandlinger med EU om eventuelle tilpasninger mv. er avsluttet. Reglementskomiteen foreslår at det tas initiativ til at det nedsettes en arbeidsgruppe eller et utvalg som kan se nærmere på hvordan Europautvalget kan innrettes og «reformeres». Partigruppene bør inviteres til å delta, og relevant faglig kompetanse bør være representert.

3.10 Konstituering etter stortingsvalg. Valg av presidentskap

Som en følge av at ny valglov trådte i kraft 1. mai 2024, er det nødvendig med enkelte endringer i forretningsordenens kapittel 1 «Hvordan Stortinget konstituerer seg». Reglementskomiteen viser til at gjeldende ordning for Stortingets prøving av fullmaktene etter valg er regulert i forretningsordenen § 3. Den delen av gjeldende ordning som omfatter Stortingets egen klagebehandling, bortfaller etter den nye loven. Det er likevel fortsatt Stortinget som avgjør om stortingsvalget er gyldig, jf. Grunnloven § 64 og valgloven § 15-1.

Reglementskomiteen mener dagens ordning med en forberedende fullmaktskomité bør videreføres, men foreslår å justere ordlyden i forretningsordenen § 3, blant annet slik at henvisningen til «klage og ankemål» i andre ledd tas ut. I tillegg må det foretas «tekniske» justeringer i forretningsordenen § 1, slik at henvisningene til valgloven i siste ledd blir korrekte. Reglementskomiteen mener også at det bør tas inn en formulering som dekker tilfellene der riksgvalgstyret og eventuelt Høyesterett påbyr omvalg (og nye valgoppgjør), jf. Grunnloven § 64 og valgloven § 17-2.

Reglementskomiteen ble i sitt mandat bedt om å vurdere prosedyren for valg til Stortingets presidentskap, jf. forretningsordenen § 6. Reglementskomiteen mener det ikke er behov for å endre ordlyden i forretningsordenen på dette punkt. Slik komiteen ser det, bør det imidlertid rutinemessig legges til grunn at det forut for hvert valg av presidentskap spørres om noen ønsker skriftlig votering.

Reglementskomiteen viser ellers til at plassene i presidentskapet ifølge sedvane fordeles slik at det tas hensyn til partienes forholdsmessige størrelse, men hvor også andre hensyn kan tillegges vekt, for eksempel fordeling av komitélederverv.

3.11 Prosedyren for grunnlovsendringer

Utvalget til å utrede prosedyren for grunnlovsendringer (Dokument 18 (2023–2024)) foreslo i sin rapport at det burde utarbeides en egen bestemmelse om behandling av grunnlovsforslag i forretningsordenen. Rapporten ble behandlet av kontroll- og konstitusjons-

komiteen i Innst. 445 S (2023–2024). Reglementskomiteen viser til at det i etterkant av kontroll- og konstitusjonskomiteens behandling ble fremsatt flere alternative forslag til endring av Grunnloven § 121. Disse har noe ulik innretning, blant annet når det gjelder frister for fremsettelse av grunnlovsforslag. Reglementskomiteen har derfor kommet til at det er mest hensiktsmessig å avvente forslag til endringer i forretningsordenen til de fremsatte grunnlovsforslagene er behandlet av Stortinget i neste periode.

3.12 Riksrevisjonens forvaltningsrevisjoner

Reglementskomiteen har fått oversendt et representantforslag fra Carl I. Hagen vedrørende Stortingets behandling av forvaltningsrevisjoner utført av Riksrevisjonen og er bedt om å vurdere forslaget som del av sitt mandat, jf. Innst. 79 S (2024–2025) og Dokument 8:14 S (2024–2025). Representanten argumenterer i forslaget for at det i større grad bør legges til rette for at Stortinget behandler anbefalinger fra Riksrevisjonen med sikte på å treffe vedtak for å rette opp feil og mangler som Riksrevisjonen har påpekt.

Reglementskomiteen er kommet til at det ikke er hensiktsmessig å oppstille en obligatorisk oversendelse til berørt fagkomité for uttalelse, slik som foreslått i representantforslaget. Komiteen støtter likevel intensjonen i forslaget og mener det bør etableres en rutine for at saken oversendes relevant fagkomité til orientering og mulig oppfølging, etter at kontroll- og konstitusjonskomiteens innstilling er avgitt og debattert.

3.13 Språklige og tekniske endringer i forretningsordenen

Reglementskomiteen har i tråd med mandatet, og særlig i lys av den planlagte innføringen av nytt parlamentarisk saksbehandlingssystem høsten 2025 («Stor-sak»), vurdert om det er behov for å endre ordlyden i enkelte av bestemmelsene i forretningsordenen. Komiteen foreslår på denne bakgrunn en del endringer for å gjøre reglene teknologinøytrale og bedre tilpasset nye, moderne saksbehandlingsrutiner. Reglementskomiteen har også avdekket at det er behov for å gjøre språklige endringer i enkelte bestemmelser, herunder i § 26 andre ledd om avstemninger i komiteene, for å gjøre innholdet mer tilgjengelig for leseren. Disse endringene er av språklig og teknisk art og er ikke ment å innebære noen endring i bestemmelsenes innhold.

4. Presidentskapets merknader

4.1 Innledning

Presidentskapet viser til rapporten fra reglementskomiteen i Dokument 18 (2024–2025). På enkelte punkter i rapporten har komiteen delt seg i et flertall og et mindretall.

Med mindre noe annet fremkommer av merknadene nedenfor, vil presidentskapet slutte seg til de forslag til endringer i Stortingets forretningsorden, eller endringer av praksis basert på regler i forretningsordenen, som er fremsatt av en enstemmig reglementskomite, eller av et flertall i komiteen.

På enkelte punkter vil presidentskapet foreslå visse justeringer og presiseringer av reglementskomiteens forslag. Disse punktene er nærmere kommentert i merknadene nedenfor, med enkelte unntak hvor det kun er snakk om språklig eller teknisk korrektur.

4.2 Fremsettelse og behandling av representantforslag

4.2.1 TIDLIGERE FRIST

Presidentskapet viser til at reglementskomiteens flertall, alle unntatt medlemmet Hege Bae Nyholt, foreslår å fremskynde fristen i forretningsordenen § 47 tredje ledd til siste møtedag i mars. Presidentskapet slutter seg til komiteens flertall sin vurdering av at en fremskyndelse av fristen vil kunne bidra til at flere representantforslag fremmes i rimelig tid før forhandlingene avsluttes før sommeren, og dermed også medvirke til at komiteenes behandling av saker blir jevnere fordelt utover sesjonen.

Presidentskapet er enig med reglementskomiteens flertall i at fristendringen også bør gjelde for kongelige proposisjoner og meldinger fra regjeringen, samt interpellasjoner. Det bør være samme frist for de forskjellige typene saker som fremmes for Stortinget.

Presidentskapet merker seg, som reglementskomiteens flertall, at bestemmelsen ikke er til hinder for at saker legges frem etter fristen, eller at komiteen kan avgi innstilling i en slik sak. Presidentskapet viser videre til at Stortinget etter samme bestemmelse kan gjøre unntak fra fristen, slik at saker som fremmes etter fristen i slike tilfeller likevel kan påregnes behandlet av Stortinget før det avbryter sine forhandlinger i juni. Søknad om unntak sendes i så fall samtidig som den aktuelle proposisjonen eller meldingen oversendes Stortinget eller det aktuelle representantforslaget fremsettes.

Presidentskapet mener det vil være mer hensiktsmessig å oppgi en bestemt dato som frist istedenfor «siste møtedag i mars». Presidentskapet foreslår derfor at § 47 tredje ledd første punktum skal lyde slik:

«For at kongelige proposisjoner og meldinger skal kunne påregnes å bli behandlet av Stortinget før Stortinget avbryter sine forhandlinger i juni, må de fremlegges senest 31. mars.»

Presidentskapet viser i den forbindelse til at for representantforslag og interpellasjoner vises det senere i samme ledd til fristen som gjelder for proposisjoner og meldinger, slik at fristen for disse endres samtidig.

4.2.2 VEILEDER

Presidentskapet viser videre til at reglementskomiteen foreslår at det utarbeides en veileder for fremsettelse og behandling av representantforslag, som kan bevisstgjøre representantene om viktigheten av å bruke forslagsretten på en veloverveid måte. Et forslag som viser hvordan en slik veileder kan se ut, er inntatt som vedlegg til rapporten fra reglementskomiteen.

Presidentskapet støtter intensjonen med en slik veileder og legger til grunn at det foreliggende utkastet, som av komiteen er omtalt som en «skisse», bør bearbeides videre. Presidentskapet vil involvere partigruppene når det gjelder innretningen av en slik veileder. Presidentskapet viser i denne sammenheng til at det allerede finnes noe veiledning til representantene på dette området på Stortingets intranettsider.

4.3 Debattene i salen

4.3.1 FORSLAGSSTILLERS DELTAKELSE I DEBATTEN

Presidentskapet viser til at reglementskomiteen anbefaler flere gode tiltak for å gjøre debattene i stortingssalen mer dynamiske og engasjerende. Herunder merker presidentskapet seg at komiteen foreslår å regulere i forretningsordenen at forslagsstiller eller representant for denne/disse rutinemessig settes opp på talerlisten etter saksordfører ved behandlingen av representantforslag. Komiteen foreslår at det tas inn et tillegg i forretningsordenen § 51 andre ledd:

«Ved debatt i saker om representantforslag får forslagsstiller, eller representant for forslagsstiller, ordet etter saksordfører.»

Presidentskapet er enig med komiteen i at minst én av forslagsstillerne som klar hovedregel bør være til stede og delta i debatten når et representantforslag behandles i Stortinget. Presidentskapet støtter at dette reflekteres i forretningsordenen, men mener regelen i så fall bør utformes som en «kan»-bestemmelse. Det kan i noen saker være mer naturlig at man følger hovedregelen om at alle partiene får ordet i rekkefølge ut fra gruppens størrelse.

Videre mener presidentskapet at anvendelse av bestemmelsen forutsetter at minst én av forslagsstillerne prioriterer å være til stede i salen under debatten. Der det er flere forslagsstillere til stede, jf. forretningsordenen § 38 andre ledd om at representantforslag kan fremsettes på vegne av inntil ti representanter, forutsettes det at forslagsstillerne blir enige seg imellom om hvem av disse som skal få ordet etter saksordfører. Presidentskapet vil i den anledning bemerke at forslagsstillerne må forholde seg til fastsatt debattdato.

På denne bakgrunn foreslår presidentskapet at § 51 andre ledd nytt andre punktum formuleres slik:

«Ved debatt i saker om representantforslag kan én av forslagsstillerne få ordet etter saksordfører.»

4.3.2 PARTILEDERDEBATTER

Presidentskapet viser til at reglementskomiteen foreslår å innføre en prøveordning i Stortinget med avholdelse av partilederdebatt inntil én gang i halvåret. Presidentskapet støtter forslaget om en prøveordning med lederdebatter og mener det bør legges til rette for dette i kommende stortingsperiode.

Presidentskapet viser videre til at komiteen foreslår at det tas inn en ny bestemmelse i forretningsordenen i § 47 a om en slik prøveordning. Presidentskapet vil bemerke at det er fullt mulig å innføre en slik prøveordning etter dagens regler uten at det tas inn en eksplisitt bestemmelse om det i forretningsordenen. Presidentskapet mener derfor at det ikke er hensiktsmessig å regulere dette i forretningsordenen så lenge det dreier seg om en prøveordning. Det kan heller på et senere tidspunkt vurderes å regulere slike debatter i en egen bestemmelse i lys av erfaringene med prøveordningen.

Presidentskapet viser til at reglementskomiteens flertall mener det bør være de parlamentariske lederne som deltar, eventuelt partilederen der denne sitter på Stortinget, i tillegg til statsministeren. Mindretallet i komiteen, medlemmene Eigil Knutsen, Heidi Greni og Kjell Ingolf Ropstad, mener at også partiledere som sitter i regjering, bør kunne delta, der dette ikke er samme person som er leder i partigruppen på Stortinget.

Presidentskapet vil til dette bemerke at når detaljene i prøveordningen nå ikke regelfestes, har man mulighet til å komme tilbake til spørsmålet om hvem som skal kunne stille i partilederdebatter i Stortinget når man sammen med gruppelederne skal legge det nærmere opplegget for slike debatter i neste stortingsperiode.

4.4 Alternative voteringstidspunkt

Presidentskapet viser til at reglementskomiteen har vurdert et forslag om å skyve voteringstidspunkt

et til morgenen dagen etter at en sak har vært debattert. Presidentskapet slutter seg til komiteens begrunnelse for ikke å gå videre med dette forslaget.

4.5 Arbeidet i fagkomiteene og ansvarsdelingen dem imellom

4.5.1 ARBEIDET I FAGKOMITEENE

Presidentskapet viser til reglementskomiteens betraktninger rundt arbeidet i fagkomiteene og slutter seg til dem. Presidentskapet støtter også de tekniske endringer og presiseringer i forretningsordenen § 25.

Presidentskapet har videre merket seg reglementskomiteens forslag til sammenslåing av nåværende § 27 og § 27 a slik at skriftlige og muntlige høringer i større grad kan ses i sammenheng. Presidentskapet støtter intensjonen i forslaget, men vil påpeke at § 27 allerede fra før er en omfattende bestemmelse. Presidentskapet foreslår i stedet en teknisk omredigering slik at overordnede bestemmelser om komitéhøringer, slik som definisjoner, hvordan beslutninger om å holde høringer treffes, mindretallsrettigheter mv., reguleres i § 27, mens de nærmere detaljer om gjennomføringen av høringer tas inn i § 27 a.

Presidentskapet foreslår at § 27 skal lyde:

«§ 27 Beslutning om komitéhøring

Komiteen kan avholde *muntlige eller skriftlige høringer*. Med *muntlig høring* menes et møte i komiteen der den mottar muntlige forklaringer fra personer som den selv anmoder om å komme, eller som søker om å få legge frem opplysninger for komiteen. Med *skriftlig høring* menes at komiteen inviterer til skriftlige høringsinnspill i en sak den har til behandling.

En tredjedel av medlemmene i komiteen kan kreve at det skal avholdes høring i en sak *komiteen har til behandling* og beslutte hvem som skal anmodes om å møte til *muntlig høring eller om det skal inviteres til skriftlig høring*. *Skriftlig høring kan tre i stedet for eller komme i tillegg til en muntlig høring*.

En beslutning om å avholde høring som bare er støttet av et mindretall av komitémedlemmene, kan ved beslutning i samme møte av et mindretall på minst en tredjedel av komiteens medlemmer bringes inn for presidentskapet til avgjørelse.

Spørsmålet om å avholde høring skal oppføres som en egen sak i innkallingen til et komitémøte. Bare saker som er til behandling i komiteen, og der det er valgt saksordfører, kan være gjenstand for høring.

Det er ikke adgang til å avholde *muntlig høring* under behandlingen av grunnlovsforslag i Stortinget. Det er ikke adgang til å holde *kontrollhøring* når det er møte i Stortinget, bortsett fra under den ordinære spørretimen. For øvrig bør høringer holdes på tidspunkter som ikke sammenfaller med møter i Stortinget.»

Presidentskapet foreslår at § 27 a skal lyde:

«§ 27 a *Gjennomføring av komitéhøringer*

De som anmodes om å møte til *muntlig* høring møter frivillig og avgjør selv om de vil besvare komiteens spørsmål. Komiteen kan etter søknad få presidentskapets samtykke til å dekke nødvendige utgifter for personer som deltar i en *muntlig* høring etter anmodning fra komiteen.

Komiteens *muntlige* høringer foregår for åpne dører. Komiteen kan likevel med vanlig flertall beslutte at høringen helt eller delvis skal foregå for lukkede dører. Et medlem av komiteen kan kreve at en åpen høring avbrytes for at komiteen skal behandle den videre fremdriften, herunder forslag om at høringen skal avsluttes eller fortsette for lukkede dører. Komiteen kan bare motta taushetsbelagte opplysninger for lukkede dører. Under åpen høring må komiteens medlemmer ikke gjengi eller vise til opplysninger underlagt lov- eller instruksfestet taushetsplikt.

Meningsutveksling mellom komitémedlemmene skal ikke finne sted under en åpen høring.

Åpne høringer skal kunngjøres senest 24 timer før høringen. I ekstraordinære tilfeller kan *høring* kunngjøres med kortere varsel. Under en åpen høring skal det finnes plasser for tilhørere. Antall tilhørere kan begrenses av plasshensyn. Tilhørere som opptrer forstyrrende, kan bortvises.

Komiteen kan beslutte at det skal tas stenografisk referat fra en *kontrollhøring*, jf. reglement for *kontrollhøringer*. Beslutning om stenografisk referat fra andre høringer krever samtykke av presidentskapet. For øvrig kan komiteen beslutte at høringen skal tas opp på lydbånd. Komiteen kan beslutte at det ikke kan tas lyd- eller bildeopptak i en høring som for øvrig er åpen.

Komiteen fastsetter selv den nærmere prosedyren for sine *muntlige* høringer, herunder fordeling av taltid, rekkefølge og antall hoved- og oppfølgingsspørsmål.

Komiteen kan ved alminnelig flertall beslutte at *muntlig* høring kan gjennomføres helt eller delvis ved fjernmøteteknologi. Bestemmelsene i *paragrafen her* gjelder så langt de passer.

Kontrollhøringer skal foregå etter reglement for kontrollhøringer, vedtatt av Stortinget.

Invitasjon til skriftlig høring skal kunngjøres med en nærmere fastsatt frist. Mottatte skriftlige høringsinnspill vil som hovedregel bli publisert.»

4.5.2 ANSVARSDELINGEN I FAGKOMITEENE

Presidentskapet viser til at reglementskomiteen mener dagens ansvarsdeling mellom fagkomiteene fungerer godt, og kun foreslår enkelte mindre justeringer i ordlyden i bestemmelsene som regulerer arbeids-

og sosialkomiteen, familie- og kulturkomiteen og næringskomiteen.

Presidentskapet vil utover dette knytte noen bemerkninger til fordelingen av saker som gjelder digitalisering, herunder regulering av digitale plattformer og elektronisk kommunikasjon. Presidentskapet viser i den forbindelse til at fagkomiteene etter en tid med et økende antall forslag som omhandlet kunstig intelligens (KI) i sesjonen 2023–2024 anmodet presidentskapet om å foreta en vurdering av hvordan disse sakene skulle behandles, fordi saksfordelingen i forretningsordenen § 14 ikke sa noe entydig om dette. Presidentskapet ga derfor den 1. desember 2023 uttrykk for følgende om fordeling av KI-saker:

«Saker om KI som er sektorovergripende og berører flere sektorer, skal overordnet behandles i kommunal- og forvaltningskomiteen. For saker der KI hovedsakelig berører én sektor skal saken behandles i den sektorkomiteen som hovedsakelig har den porteføljen som berøres.»

Presidentskapet viser til at Stortinget jevnlig mottar saker om digitalisering, regulering av digitale plattformer osv. som ikke nødvendigvis er saker om KI, og som ofte er sektorovergripende og derfor ikke entydig hører hjemme under noen av saksfordelingene til komiteene etter forretningsordenen § 14.

Presidentskapet viser videre til at generelle saker om telekommunikasjon og elektronisk kommunikasjon etter gjeldende fordeling er lagt til transport- og kommunikasjonskomiteen. Dette har dels en historisk begrunnelse, ved at slike saker tidligere lå under Samferdselsdepartementet. Dette saksområdet ligger nå under Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet.

Presidentskapet mener det er en fordel om sektorovergripende/generelle saker om digitalisering ligger samme sted som sektorovergripende/generelle saker om KI, siden det ofte er nær sammenheng mellom disse sakstypene. Presidentskapet foreslår derfor at generelle saker om digitalisering legges til kommunal- og forvaltningskomiteen.

Presidentskapet mener videre at man samtidig bør flytte generelle saker om telekommunikasjon og elektronisk kommunikasjon fra transport- og kommunikasjonskomiteen til kommunal- og forvaltningskomiteen, siden digitalisering og elektronisk kommunikasjon har nær sammenheng og er dels overlappende. Det legges dermed til rette for at man kan se alle disse saksområdene i sammenheng.

Presidentskapets oppfatninger at kommunal- og forvaltningskomiteen er nærmest til å ha dette ansvaret, både siden de allerede har ansvar for generelle KI-saker og siden de fleste saker fra Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet hører inn under den komiteen.

Presidentskapet foreslår følgende endringer i forretningsordenen § 14 nr. 7:

«7. Kommunal- og forvaltningskomiteen: Saker om kommunal forvaltning, regional- og distriktspolitikk, rammetilskudd til kommuner og fylkeskommuner, innvandringspolitikk, boligforhold, bygningssaker, regional planlegging, nasjonale minoriteter, samiske spørsmål unntatt reglene om valg til *Sametinget. Generelle saker om elektronisk kommunikasjon, digitalisering og kunstig intelligens. Saker om organisering og virkeområde for statlig forvaltning, statens fellesadministrasjon, statlig personalpolitikk, herunder lønnsforhold, bevilgninger til Det kongelige hus og partistøtte.*»

Presidentskapet oppfatter at begrepet «telekommunikasjon» langt på vei er omfattet av begrepet «elektronisk kommunikasjon», og har derfor kun tatt med sistnevnte begrep i forslaget, men begge deler er ment inkludert.

Presidentskapet foreslår samtidig at § 14 nr. 10 da skal lyde:

«10. Transport- og kommunikasjonskomiteen: Saker om innenlands transport, *post, fritidsbåter* og oppgaver under Kystverket.»

Presidentskapet vil understreke at saker om elektronisk kommunikasjon, digitalisering og kunstig intelligens som hovedsakelig berører én sektor, fremdeles skal behandles i den sektorkomiteen som hovedsakelig har den porteføljen som berøres.

4.6 Budsjettbehandlingen

4.6.1 ENDRING AV FRISTENE

Presidentskapet viser til at reglementskomiteen har vurdert flere tiltak for en mer hensiktsmessig gjennomføring av budsjettprosessen, og er enig med komiteen i at fristene i forretningsordenen bør tilpasses til hvordan dagens virkelighet med mindretallsregjeringer påvirker budsjettbehandlingen.

Presidentskapet støtter derfor komiteens forslag til endringer i forretningsordenen § 43 tredje ledd første punktum og sjette ledd, men mener gjennomgående at det i forretningsordenen bør opereres med konkrete datoer i omtale av frister, da disse i mindre grad vil kunne være gjenstand for tolkningstvil. Det foreslås på denne bakgrunn at § 43 tredje ledd første punktum skal lyde:

«Senest 30. november skal finanskomiteen avgi innstilling om nasjonalbudsjettet og statsbudsjettet, med forslag til rammevedtak for bevilgninger i samsvar

med inndelingen i rammeområder fastsatt av Stortinget.»

Presidentskapet vil understreke at når forretningsordenen benytter formuleringen «senest», innebærer dette at fristen kan bli satt tidligere. Det følger av § 43 andre ledd at presidentskapet – etter at komitélederne har anledning til å uttale seg – skal fastsette og kunngjøre fristene for avgivelse av budsjettinnstillingene og datoene for Stortingets behandling av disse. Deresom den 30. november faller på en søndag, vil fristen normalt bli satt til 28. november.

Presidentskapet mener tilsvarende at det vil være mer hensiktsmessig å oppgi en bestemt dato som siste frist for Stortingets behandling av fagkomiteenes budsjettinnstillinger enn «dagen før årsskiftet». Presidentskapet foreslår derfor at § 43 sjette ledd skal lyde slik:

«Fagkomiteenes budsjettinnstillinger skal behandles av Stortinget senest *siste møtedag* i desember. *Hvis fristen etter fjerde ledd utsettes eller oversittes, utvides denne fristen med samme antall dager, men ikke lenger enn til 31. desember.* De budsjettvedtakene Stortinget gjør ved behandlingen av disse innstillingene, er endelige.»

4.6.2 ALTERNATIV VOTERING

Presidentskapet registrerer at det er ulike syn i reglementskomiteen på stortingsrepresentant Jan Tore Sanners forslag om å innføre alternativ votering over forslag til budsjettvedtak dersom ingen forslag har fått flertall. Komiteens flertall, alle utenom medlemmene Svein Harberg, Linda Hofstad Helleland og Eigil Knutsen, mener forslaget fra Sanner ikke er veien å gå for å løse utfordringene med budsjettprosessen.

Ovennevnte mindretall mener forslaget bør utredes nærmere før det kan innføres, og foreslår at presidentskapet sørger for at forslaget utredes videre i starten av neste stortingsperiode. Mindretallet mener en slik utredning også må adressere spørsmålet om stemmeplikt, herunder om det største mindretallet kan vedta budsjettet slik som i Sverige, eller om representanter vil måtte stemme for et forslag de er imot.

Presidentskapets flertall, stortingspresident Masud Gharahkhani og visepresidentene Svein Harberg og Kari Henriksen, støtter forslaget om å utrede forslaget fra Sanner nærmere. Dette flertallet viser til reglementskomiteens mindretalls begrunnelse for å vurdere Sanners forslag nærmere. På denne bakgrunn foreslår dette flertallet at Stortinget fatter følgende vedtak:

«Stortinget ber presidentskapet om å sørge for utredning av en løsning med alternativ votering over forslag til budsjettvedtak. Utredningen skal skje i starten av neste stortingsperiode.»

Presidentskapets mindretall, visepresidentene Nils T. Bjørke, Morten Wold og Ingrid Fiskaa, slutter seg til synet til flertallet i reglementskomiteen på dette spørsmålet, og viser til deres begrunnelse.

4.6.3 LØSE FORSLAG UNDER FINANSDEBATTEN

Presidentskapet viser til at reglementskomiteen har vurdert om og i hvilken utstrekning det eventuelt bør være adgang til å fremsette forslag ved behandlingen av finansinnstillingen, det vil si å fremme såkalte «løse forslag» i salen i finansdebatten, slik det er mulighet for i dag.

Presidentskapet viser videre til at reglementskomiteen i den forbindelse påpeker at det de senere år er flere eksempler på at statsbudsjettet har blitt vedtatt på grunnlag av løse forslag, fordi budsjettforhandlingene ikke har vært sluttført innen avgivelsen av finansinnstillingen. Dette medfører at det i praksis blir svært vanskelig for opposisjonen og offentligheten å ettergå, kommentere og uttale seg om budsjettet. Det vanskeliggjør også fagkomiteenes behandling.

Presidentskapet viser til at flertallet i reglementskomiteen, alle unntatt medlemmene Audun Lysbakken, Hege Bae Nyholt, Ingvild Wettrhus Thorsvik og Kjell Ingolf Ropstad, foreslår en innstramning i adgangen til å fremme løse forslag ved behandlingen av finansinnstillingen. Flertallet i komiteen foreslår nytt tredje og fjerde punktum i § 43 tredje ledd i forretningsordenen:

«Forslag til rammevedtak må begrunnes i innstillingen og kan ikke fremsettes ved behandlingen av den etter § 40, med mindre forslaget er ment å rette opp en klar feil i den avgitte innstillingen. En representant som ikke er medlem av en partigruppe, kan uansett fremsette forslag til rammevedtak ved behandlingen av innstillingen.»

Presidentskapets flertall, alle unntatt visepresidentene Morten Wold og Ingrid Fiskaa, slutter seg til dette forslaget, og viser til begrunnelsen til reglementskomiteens flertall.

Presidentskapet viser til at et mindretall i reglementskomiteen, medlemmene Audun Lysbakken, Ingvild Wettrhus Thorsvik og Kjell Ingolf Ropstad, mener det er å gå for langt å innskrenke muligheten for å fremme løse forslag slik flertallet i komiteen foreslår. Dette mindretallet mener det ville være et bedre alternativ å skyve frem fristen for å fremme løse forslag, slik

at andre partier og offentligheten sikres noe mer tid til å forberede seg.

Presidentskapets mindretall, visepresidentene Morten Wold og Ingrid Fiskaa, gir sin tilslutning til denne tilnærmingen, og viser til begrunnelsen til dette mindretallet i reglementskomiteen.

4.7 Stortingets behandling av saker som gjelder samiske interesser

Presidentskapets flertall, stortingspresident Masud Gharahkhani og visepresidentene Svein Harberg, Nils T. Bjørke, Kari Henriksen og Ingrid Fiskaa, viser til at reglementskomiteen har foreslått at hvis komiteen overveier tilråding til Stortinget om vedtak som vil kunne påvirke samiske interesser direkte, og forslaget ikke har vært gjenstand for konsultasjoner i samsvar med sameloven kapittel 4, kan komiteen enten invitere Sametinget eller andre representanter for berørte samiske interesser til dialog, eller gi innstilling om at regjeringen bes gjennomføre nødvendige konsultasjoner og komme tilbake til Stortinget. Reglementskomiteen forutsetter i et slikt tilfelle at regjeringen sørger for konsultasjoner og kommer tilbake til Stortinget med resultatet av konsultasjonene eller en ny sak.

Flertallet støtter forslaget til regulering, herunder at Stortinget skal kunne be regjeringen om å gjennomføre nødvendige konsultasjoner. Flertallet legger til grunn at hovedregelen bør være at regjeringen kommer tilbake til Stortinget med en sak, for eksempel en tilleggsproposisjon eller -melding. Utgangspunktet er at regjeringen oppfylles sin opplysningsplikt overfor Stortinget gjennom proposisjoner eller meldinger, og dette bør også gjelde når regjeringen opplyser Stortinget om gjennomførte konsultasjoner.

Flertallet vil videre vise til Stortingets forretningsorden § 31 fjerde ledd. Når spesielle grunner tilsier det, og presidentskapet samtykker, kan en komité først avgi innstilling om en del av en sak og senere avgi innstilling om resten av saken. Denne bestemmelsen kan være egnet dersom en komité mener at det er nødvendig å gjennomføre konsultasjoner om hele eller deler av en sak. I disse tilfellene kan komiteen først avgi en delinnstilling med forslag til vedtak om at regjeringen gjennomfører nødvendige konklusjoner. Når regjeringens tilbakemelding foreligger, kan komiteen deretter avgi endelig innstilling til realitetene i saken.

Flertallet vil for øvrig vise til at det er satt i gang et arbeid for å legge til rette for at Sametinget har god informasjonstilgang om saker som er til behandling i Stortinget. Dette vil gjøre det mulig for Sametinget å identifisere hvilke saker som bør være gjenstand for konsultasjoner.

Presidentskapets mindretall, visepresident Morten Wold, støtter ikke forslaget til ny bestemmelse om oppfølging av samiske interesser. Dette medlem viser til at Stortingets presidentskap ved brev 13. mai 2013 ga anbefalinger til fagkomiteene om behandling av saker som gjelder samiske interesser, og mener at det ikke er nødvendig med noen ytterligere formalisering av saksbehandlingen av slike saker gjennom en egen bestemmelse i Stortingets forretningsorden.

4.8 Stortingsinitierte forslag

Presidentskapet viser til at reglementskomiteen foreslår at § 31 i forretningsordenen, som regulerer komiteenes innstillinger til Stortinget, endres, slik at den samsvarer med gjeldende praksis.

Presidentskapet er enig med reglementskomiteen i at det bør fremgå av bestemmelsen at presidentskapet og/eller fagkomiteene i enkelte tilfeller avgir innstilling med lovforslag, uten at et lovforslag som sådan er grunnlag for innstillingen. I samsvar med praksis bør dette begrenses til tilfellene der saken inneholder et lovutkast som først er mottatt av Stortinget, og som deretter er referert til komitébehandling eller behandling i Stortingets presidentskap, og til presidentskapets initiativrett om saker som ligger under dets ansvarsområde.

4.9 Konsultasjoner i Europautvalget

Presidentskapet viser til at reglementskomiteen har vurdert et forslag fra Rødts stortingsgruppe knyttet til regjeringens konsultasjoner i Europautvalget, jf. forretningsordenen § 17. Presidentskapet slutter seg til reglementskomiteens vurdering av at ordlyden og intensjonen i bestemmelsen kan tale for at Europautvalget i større grad bør benyttes til diskusjoner om det materielle innholdet i rettsakter før forhandlinger med EU om eventuelle tilpasninger mv. er avsluttet.

Presidentskapet viser til at reglementskomiteen foreslår at det tas initiativ til at det nedsettes en arbeidsgruppe eller et utvalg som kan se nærmere på hvordan Europautvalget kan innrettes og «reformerer», og hvor partigruppene inviteres til å delta og relevant faglig kompetanse er representert. Presidentskapet mener at en arbeidsgruppe vil være best egnet til dette formålet.

Presidentskapet foreslår i tråd med dette at Stortinget fatter følgende vedtak:

«Stortinget ber presidentskapet om å oppnevne en arbeidsgruppe som skal vurdere hvordan Europautvalget bør innrettes for fremtiden, herunder foreslå eventuelle endringer i Stortingets forretningsorden i den forbindelse.»

4.10 Konstituering etter stortingsvalg. Valg av presidentskap

Presidentskapet viser til at reglementskomiteen har foreslått flere endringer i forretningsordenen som følge av at ny valglov trådte i kraft 1. mai 2024, og slutter seg til disse forslagene.

Presidentskapet merker seg at endringene som er foreslått i § 3 andre ledd andre punktum og nytt sjette ledd i samme bestemmelse, gjelder den forberedende fullmaktskomité. Denne komiteen oppnevnes før Stortingets forhandlinger avbrytes i juni, og utfører sitt arbeid og avgir innstilling før 1. oktober 2025. Presidentskapet foreslår derfor at disse to endringene skal tre i kraft straks.

Presidentskapet viser videre til at reglementskomiteen mener det ikke er behov for å endre ordlyden i forretningsordenen § 6 om prosedyren for valg til Stortingets presidentskap. Presidentskapet deler den oppfatningen og er dessuten enig i at det rutinemessig bør legges til grunn at det forut for hvert valg av presidentskap spørres om noen ønsker skriftlig votering.

Presidentskapet registrerer at reglementskomiteen viser til at plassene i presidentskapet ifølge sedvane fordeles slik at det tas hensyn til partienes forholdsmessige størrelse, men hvor også andre hensyn kan tillegges vekt, for eksempel fordeling av komitélederverv.

Presidentskapet merker seg at reglementskomiteen ikke foreslår å formalisere nærmere kriterier for sammensetning av presidentskapet, og slutter seg til den vurderingen. Presidentskapet viser i den sammenheng til at prinsippet om forholdsmessighet også er førende for fordelingen av andre verv i Stortinget, herunder sammensetningen av den forberedende fullmaktskomité (jf. forretningsordenen § 3 første ledd), valgkomiteen (jf. § 10 første ledd) og fagkomiteene (jf. § 13 andre ledd). Beregningen av forholdsmessighet skjer i tråd med fast og langvarig praksis etter Sainte-Laguës metode (med 1 som det første delingstallet).

4.11 Prosedyren for grunnlovsendringer

Presidentskapet viser til at utvalget til å utrede prosedyren for grunnlovsendringer (Dokument 18 (2023–2024)) i sin rapport foreslo at det burde utarbeides en egen bestemmelse om behandling av grunnlovsforslag i forretningsordenen, og at rapporten ble behandlet av kontroll- og konstitusjonskomiteen i Innst. 445 S (2023–2024).

Presidentskapet merker seg dessuten at reglementskomiteen viser til at det i etterkant av kontroll- og konstitusjonskomiteens behandling ble fremsatt flere alternative forslag til endring av Grunnloven § 121.

Presidentskapet er enig med reglementskomiteen i at det er mest hensiktsmessig å avvente forslag til endringer i forretningsordenen til de fremsatte grunnlovsforslagene er behandlet av Stortinget i neste periode.

4.12 Riksrevisjonens forvaltningsrevisjoner

Presidentskapet viser til at reglementskomiteen ble bedt om å vurdere et representantforslag fra Carl I. Hagen som del av sitt mandat, jf. Innst. 79 S (2024–2025) og Dokument 8:14 S (2024–2025). Representantforslaget gjelder Stortingets behandling av forvaltningsrevisjoner utført av Riksrevisjonen, og det argumenteres der for at det i større grad bør legges til rette for at Stortinget behandler anbefalinger fra Riksrevisjonen med sikte på å treffe vedtak for å rette opp feil og mangler som Riksrevisjonen har påpekt.

Presidentskapet slutter seg til reglementskomiteens vurdering av at det ikke er hensiktsmessig å oppstille en obligatorisk oversendelse til berørt fagkomité for uttalelse, slik som foreslått i representantforslaget. Presidentskapet støtter i likhet med reglementskomiteen intensjonen i forslaget, og mener det bør etableres en rutine for at saken oversendes relevant fagkomité til orientering og mulig oppfølging, etter at kontroll- og konstitusjonskomiteens innstilling er avgitt og debattert. Presidentskapet vil følge opp at slike rutiner kommer på plass.

4.13 Språklige og tekniske endringer i forretningsordenen

Presidentskapet viser til at reglementskomiteen foreslår en del språklige og tekniske endringer i forretningsordenen, herunder for å gjøre reglene teknologinøytrale og bedre tilpasset nye, moderne saksbehandlingsrutiner. Presidentskapet merker seg at disse forslagene ikke er ment å innebære noen endring i bestemmelsenes innhold, og slutter seg til dem.

I tillegg til forslagene på dette punkt fra reglementskomiteen har presidentskapet under sin behandling av saken sett behov for å rette en henvisning i en bestemmelse i forretningsordenen. Henvisningen til § 45 første ledd bokstav b i § 51 tredje ledd bokstav a skal være til § 45 første ledd bokstav a. Presidentskapet foreslår derfor at § 51 tredje ledd bokstav a skal lyde:

«a) Begrensningen gjelder ikke for saksordførere og den statsråd saken hører under. I alminnelige politiske debatter, herunder finansdebatt og redegjørelser etter § 45 første ledd bokstav a, gjelder begrensningen ikke for statsministeren og lederne i parti-gruppene.»

5. Presidentskapets tilråding

Presidentskapets tilråding fremmes av et samlet presidentskap med unntak av forslagene i tilråding A romertall I om ny § 27 b og § 43 tredje ledd nytt tredje og fjerde punktum i Stortingets forretningsorden, samt forslaget i tilråding B I.

Forslaget til ny § 27 b fremmes av alle unntatt vise-president Morten Wold. Forslaget til § 43 tredje ledd nytt tredje og fjerde punktum fremmes av alle unntatt vise-presidentene Morten Wold og Ingrid Fiskaa. Tilråding B I fremmes av stortingspresident Masud Gharahkhani og visepresidentene Svein Harberg og Kari Henriksen.

Presidentskapet har for øvrig ingen merknader og rå Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

A.

I

I Stortingets forretningsorden gjøres følgende endringer:

§ 1 tredje ledd nytt femte punktum skal lyde:

Hvis klagebehandlingen i riksgvalgstyret ikke er avsluttet når Stortinget avgjør om valget er gyldig, kan stortingsrepresentantenes fullmakter bare godkjennes midlertidig.

§ 1 sjette ledd skal lyde:

Ved omvalg og nye valgoppgjør som riksgvalgstyret, Stortinget eller Høyesterett påbyr etter valgloven § 17-1, jf. §§ 16-11 og 15-1 eller § 16-12, skal fullmaktene prøves så snart som mulig. Hvis det skal holdes omvalg, skal de nyvalgte representantene bli sittende i vervet inntil omvalget er endelig godkjent.

§ 3 andre ledd andre punktum skal lyde:

Den skal så langt det er nødvendig gjennomgå og gjøre rede for innholdet av de dokumentene som i henhold til valgloven er innkommet til Stortinget, i den grad de angår fullmaktsavgjørelsene.

§ 3 nytt sjette ledd skal lyde:

Den forberedende fullmaktskomité kan avgi innstilling om forlenget eller utsatt valgting eller omvalg ved ekstraordinære hendelser, jf. valgloven § 18-1.

§ 13 fjerde ledd skal lyde:

Valgkomiteen gir Stortinget melding om oppnevnelser.

§ 14 nr. 1 skal lyde:

1. Arbeids- og sosialkomiteen: Saker om arbeidsmarked og arbeidsmiljø, arbeidsrettete ytelser, pensjo-

ner, sosiale stønader og politikk *for personer med funksjonsnedsettelse*.

§ 14 nr. 3 skal lyde:

3. Familie- og kulturkomiteen: Saker om familie, barn og ungdom, *likestilling*, forbrukersaker, herunder saker om gjeldsordning, kirke, tros- og livssynssammenheng, kultur og kulturminner.

§ 14 nr. 7 skal lyde:

7. Kommunal- og forvaltningskomiteen: Saker om kommunal forvaltning, regional- og distriktspolitikk, rammetilskudd til kommuner og fylkeskommuner, innvandringspolitikk, boligforhold, bygningssaker, regional planlegging, nasjonale minoriteter, samiske spørsmål unntatt reglene om valg til Sametinget. *Generelle saker om elektronisk kommunikasjon, digitalisering og kunstig intelligens. Saker om organisering og virkeområde for statlig forvaltning, statens fellesadministrasjon, statlig personalpolitikk, herunder lønnsforhold, bevilgninger til Det kongelige hus og partistøtte.*

§ 14 nr. 9 skal lyde:

9. Næringskomiteen: Saker om nærings-, industri- og handelsvirksomhet, *romvirksomhet*, skipsfart, statlig eierskapspolitikk, statsgaranti ved eksport mv., konkurranse- og prispolitikk, landbruk, jordbruksavtalen, matpolitikk, fiskeri, fangst, *reindriftsavtalen*, akvakultur og laksefiske.

§ 14 nr. 10 skal lyde:

10. Transport- og kommunikasjonskomiteen: Saker om innenlands transport, *post, fritidsbåter* og oppgaver under Kystverket.

§ 16 første ledd nytt andre punktum skal lyde:

Utenriks- og forsvarskomiteens valgte leder, jf. § 20 første ledd, er den utvidete utenriks- og forsvarskomiteens leder.

Nåværende andre punktum blir nytt tredje punktum.

§ 25 fjerde ledd tredje punktum skal lyde:

Bestemmelsene i første til tredje ledd gjelder tilsvarende for slike møter, *herunder at digital deltakelse må skje uten at utenforstående får tilgang til eller kan følge med på møtet.*

§ 26 andre ledd skal lyde:

Komitévedtak *fattes ved alminnelig flertall. Dersom en avstemning viser like mange stemmer for og imot, er komitélederens stemme utslagsgivende. Andre punktum gjelder ikke ved personvalg, herunder av saksordfører. I komitélederens fravær er fungerende komitéleders stemme utslagsgivende.*

§ 27 skal lyde:

§ 27 Beslutning om komitéhøring

Komiteen kan avholde *muntlige eller skriftlige* høringer. Med *muntlig* høring menes et møte i komiteen der den mottar muntlige forklaringer fra personer som den selv anmoder om å komme, eller som søker om å få legge frem opplysninger for komiteen. *Med skriftlig høring menes at komiteen inviterer til skriftlige høringsinnspill i en sak den har til behandling.*

En tredjedel av medlemmene i komiteen kan kreve at det skal avholdes høring i en sak *komiteen har til behandling* og beslutte hvem som skal anmodes om å møte til *muntlig høring eller om det skal inviteres til skriftlig høring. Skriftlig høring kan tre i stedet for eller komme i tillegg til en muntlig høring.*

En beslutning om å avholde høring som bare er støttet av et mindretall av komitémedlemmene, kan ved beslutning i samme møte av et mindretall på minst en tredjedel av komiteens medlemmer bringes inn for presidentskapet til avgjørelse.

Spørsmålet om å avholde høring skal oppføres som en egen sak i innkallingen til et komitémøte. Bare saker som er til behandling i komiteen, og der det er valgt saksordfører, kan være gjenstand for høring.

Det er ikke adgang til å avholde *muntlig* høring under behandlingen av grunnlovsforslag i Stortinget. Det er ikke adgang til å holde *kontrollhøring* når det er møte i Stortinget, bortsett fra under den ordinære spørretimen. For øvrig bør høringer holdes på tidspunkter som ikke sammenfaller med møter i Stortinget.

§ 27 a skal lyde:

§ 27 a Gjennomføring av komitéhøringer

De som anmodes om å møte til *muntlig* høring møter frivillig og avgjør selv om de vil besvare komiteens spørsmål. Komiteen kan etter søknad få presidentskapets samtykke til å dekke nødvendige utgifter for personer som deltar i en *muntlig* høring etter anmodning fra komiteen.

Komiteens *muntlige* høringer foregår for åpne dører. Komiteen kan likevel med vanlig flertall beslutte at høringen helt eller delvis skal foregå for lukkede dører. Et medlem av komiteen kan kreve at en åpen høring avbrytes for at komiteen skal behandle den videre fremdriften, herunder forslag om at høringen skal avsluttes eller fortsette for lukkede dører. Komiteen kan bare motta taushetsbelagte opplysninger for lukkede dører. Under åpen høring må komiteens medlemmer ikke gjengi eller vise til opplysninger underlagt lov- eller instruksfestet taushetsplikt.

Meningsutveksling mellom komitémedlemmene skal ikke finne sted under en åpen høring.

Åpne høringer skal kunngjøres senest 24 timer før høringen. I ekstraordinære tilfeller kan *høring* kunngjøres med kortere varsel. Under en åpen høring skal det

finnes plasser for tilhørere. Antall tilhørere kan begrenses av plasshensyn. Tilhørere som opptrer forstyrrende, kan bortvises.

Komiteen kan beslutte at det skal tas stenografisk referat fra en kontrollhøring, jf. reglement for *kontrollhøringer*. Beslutning om stenografisk referat fra andre høringer krever samtykke av presidentskapet. For øvrig kan komiteen beslutte at høringen skal tas opp på lyd-bånd. Komiteen kan beslutte at det ikke kan tas lyd- eller bildeopptak i en høring som for øvrig er åpen.

Komiteen fastsetter selv den nærmere prosedyren for sine *muntlige* høringer, herunder fordeling av tale-tid, rekkefølge og antall hoved- og oppfølgingsspørsmål.

Komiteen kan ved alminnelig flertall beslutte at *muntlig* høring kan gjennomføres helt eller delvis ved fjernmøteteknologi. Bestemmelsene i *paragrafen* her gjelder så langt de passer.

Kontrollhøringer skal foregå etter reglement for kontrollhøringer, vedtatt av Stortinget.

Invitasjon til skriftlig høring skal kunngjøres med en nærmere fastsatt frist. Mottatte skriftlige høringsinnspill vil som hovedregel bli publisert.

Ny § 27 b skal lyde:

§ 27 b Oppfølging av samiske interesser

Hvis komiteen overveier tilråding til Stortinget om vedtak som vil kunne påvirke samiske interesser direkte, og forslaget ikke har vært gjenstand for konsultasjoner i samsvar med sameloven kapittel 4, kan komiteen:

- a. invitere Sametinget eller andre representanter for berørte samiske interesser til dialog, eller*
- b. gi innstilling om at regjeringen bes gjennomføre nødvendige konsultasjoner og komme tilbake til Stortinget.*

§ 30 første ledd andre punktum skal lyde:

For øvrig kan en tredjedel av komiteens medlemmer kreve at det *sendes anmodning* om statsrådets uttalelse om et representantforslag.

§ 31 sjette ledd første og andre punktum skal lyde:

En innstilling kan inneholde utkast til lovvedtak i tilråding eller *forslag* når et lovforslag er grunnlag for innstillingen. *Det samme gjelder der et utkast til lovvedtak er mottatt av Stortinget og referert og sendt til behandling i en komité eller i presidentskapet, eller der presidentskapet avgir innstilling i tråd med initiativretten i § 7 fjerde ledd.*

Nåværende andre og tredje punktum blir syvende ledd. Nåværende syvende ledd blir nytt åttende ledd.

§ 38 tredje ledd skal lyde:

Grunnlovsforslag og representantforslag, sammen med eventuell begrunnelse, skal snarest gjøres tilgjengelig for *representantene*.

§ 43 tredje ledd første punktum skal lyde:

Senest 30. november skal finanskomiteen avgi innstilling om nasjonalbudsjettet og statsbudsjettet, med forslag til rammevedtak for bevilgninger i samsvar med inndelingen i rammeområder fastsatt av Stortinget.

§ 43 tredje ledd nytt tredje og fjerde punktum skal lyde:

Forslag til rammevedtak må begrunnes i innstillingen og kan ikke fremsettes ved behandlingen av den etter § 40, med mindre forslaget er ment å rette opp en klar feil i den avgitte innstillingen. En representant som ikke er medlem av en partigruppe, kan uansett fremsette forslag til rammevedtak ved behandlingen av innstillingen.

Nåværende tredje punktum blir nytt femte punktum.

§ 43 sjette ledd skal lyde:

Fagkomiteenes budsjettinnstillinger skal behandles av Stortinget senest *siste møtedag* i desember. *Hvis fristen etter fjerde ledd utsettes eller oversittes, utvides denne fristen med samme antall dager, men ikke lenger enn til 31. desember.* De budsjettvedtakene Stortinget gjør ved behandlingen av disse innstillingene, er endelige.

§ 46 første punktum skal lyde:

Når en innstilling er avgitt av en komité, skal den snarest gjøres tilgjengelig for *representantene*.

§ 47 tredje ledd første punktum skal lyde:

For at kongelige proposisjoner og meldinger skal kunne påregnes å bli behandlet av Stortinget før Stortinget avbryter sine forhandlinger i juni, må de fremlegges senest *31. mars*.

§ 51 andre ledd nytt andre punktum skal lyde:

Ved debatt i saker om representantforslag kan én av forslagsstillerne få ordet etter saksordfører.

Nåværende andre til femte punktum blir tredje til nytt sjette punktum.

§ 51 tredje ledd bokstav a skal lyde:

- a) Begrensningen gjelder ikke for saksordførere og den statsråd saken hører under. I alminnelige politiske debatter, herunder finansdebatt og redegørelser etter § 45 første ledd bokstav a, gjelder begrensningen ikke for statsministeren og lederne i partigruppene.

§ 65 skal lyde:

§ 65 *Ekspedering av avgjorte saker*

Når en sak er avgjort, *forbereder* Stortingets administrasjon *nødvendige meddelelser*. Etter *presidentens godkjennelse* blir *meddelelsen* ekspedert. Gjelder det adresser fra Stortinget til Kongen eller fremstillinger som ved særlige anledninger skal gi uttrykk for Stortingets ønsker og meninger, skal *utkast til slike meddelelser* leses *opp for* Stortinget.

§ 66 skal lyde:

§ 66 *Underskrift av vedtak*

Presidenten underskriver lovvedtak som sendes Kongen til *sanksjon*. *Vedtak* om endringer i eller tillegg til Grunnloven skal underskrives av Stortingets president og sekretær.

§ 68 tredje ledd første punktum skal lyde:

Interpellasjonen skal besvares i Stortinget så snart som mulig og senest én måned etter at den ble *sendt til regjeringen*, med mindre presidentskapet samtykker i at den blir besvart på et senere tidspunkt.

§ 70 første ledd andre punktum skal lyde:

Spørsmålet skal være kort, men kan i tillegg utdypes *med inntil 2500 tegn*.

§ 70 fjerde ledd andre punktum skal lyde:

Svaret bør i alminnelighet ikke være lenger enn *5000 tegn*.

§ 73 tredje ledd første punktum skal lyde:

De spørsmålene som skal behandles i spørretimen, *gjøres tilgjengelige for* representantene før spørretimen begynner.

§ 74 første ledd andre punktum skal lyde:

Presidenten oversender anmodningen til det ansvarlige regjeringsmedlemmet, som snarest og senest innen tre *arbeidsdager* enten skal utlevere dokumentet eller meddele skriftlig hvorfor det ikke er utlevert innen fristen, og i tilfelle når det vil bli utlevert eller hvorfor det ikke vil bli utlevert.

II

Endringene trer i kraft 1. oktober 2025, med unntak av endringene i § 3 andre ledd andre punktum og § 3 nytt sjette ledd, som trer i kraft straks.

B.

I

Stortinget ber presidentskapet om å sørge for utredning av en løsning med alternativ votering over forslag til budsjettvedtak. Utredningen skal skje i starten av neste stortingsperiode.

II

Stortinget ber presidentskapet om å oppnevne en arbeidsgruppe som skal vurdere hvordan Europautvalget bør innrettes for fremtiden, herunder foreslå eventuelle endringer i Stortingets forretningsorden i den forbindelse.

Oslo, i Stortingets presidentskap, den 28. mai 2025

Masud Gharahkhani

Svein Harberg

Nils T. Bjørke

Morten Wold

Kari Henriksen

Ingrid Fiskaa

